

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-576421-III/07/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, *16/02/2009*

Pan
Donald TUSK
Prezes
Rady Ministrów

Liebu Panu Janie Premier.

Zwracam się do Pana Premiera z ponownym wnioskiem o przyspieszenie prac nad zreformowaniem systemu ubezpieczenia społecznego rolników, ukształtowanego przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.).

Poprzednie moje wystąpienie w tej sprawie związane było ze skierowanym w dniu 25 października 2007 r. wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności art. 86 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135) w zakresie, w jakim przepis ten określa zobowiązania budżetu państwa do finansowania składek na ubezpieczenie zdrowotne - bez względu na wysokość osiąganych przychodów - rolników podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, którzy prowadzą działalność rolniczą na gruntach rolnych z konstytucyjnymi zasadami równości i sprawiedliwości społecznej. Co prawda skierowany do Trybunału Konstytucyjnego wniosek dotyczy ustawy regulującej świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych, to - w moim przekonaniu - jego materia pozostaje w bezpośrednim związku z zasadami podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez rolników oraz członków ich rodzin, uregulowanymi przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z racji braku systemu ewidencji dochodów z tytułu prowadzenia działalności rolniczej ustawa ta bazuje na przyjętym założeniu wprowadzenia w miejsce faktycznego dochodu kryterium ryczałtowego, które umożliwia ustalanie wysokości składki, a także wysokości świadczenia w oderwaniu od faktycznych dochodów uzyskiwanych z tytułu prowadzenia działalności rolniczej. W końcowej części wystąpienia wskazałem, że nie można wykluczyć, że Trybunał Konstytucyjny uzna zasadność wniosku dotyczącego zasad opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne przez rolników. Pojawi się wówczas problem braku systemu ewidencji dochodów ludności rolniczej. Z tych

powodów zwróciłem się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości pilnego podjęcia prac zmierzających do utworzenia takiego systemu, umożliwiającego w dalszej perspektywie nową konstrukcję systemu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego rolników, opartą na kryterium faktycznie osiągniętych dochodów z tytułu prowadzonej działalności rolniczej.

Skierowany do Sejmu RP w październiku ub. roku rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (druk nr 1185), zakładający podwyższenie składek pochodzących od rolników prowadzących działalność rolniczą w gospodarstwach, których obszar użytków rolnych przekracza 50 ha przeliczeniowych, znajduje się zaledwie w pierwszej fazie prac parlamentarnych. Dotychczas odbyło się bowiem jego pierwsze czytanie w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Co prawda zawarte w tym projekcie zmiany nie mają charakteru reformatorskiego i dalekie są od oczekiwań, to jednak ich wdrożenie stanowiłoby wyraźne potwierdzenie intencji przeprowadzenia głębokich przekształceń systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników.

Z informacji prasowych wynika, że rząd zamierza w porozumieniu z partnerami społecznymi przygotować projekt reformy systemu ubezpieczenia społecznego rolników w ramach prac Komisji Trójstronnej (Gazeta Prawna z 19 stycznia 2008 r.). Jednocześnie zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów we wrześniu 2008 r. został powołany Międzyresortowy Zespół ds. Reformy Systemu Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Choć niestety nie posiadam informacji o rezultatach i tempie pracy tego Zespołu, to jednak obawiam się, że dwutorowy charakter prac rządu w tej dziedzinie może okazać się mało efektywny.

Zawarte w obowiązującej ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników rozwiązania, w szczególności odnoszące się do ubezpieczenia emerytalno-rentowego, nie przystają do aktualnych warunków prowadzenia działalności na obszarach wiejskich i nie przyczyniają się do oczekiwanej aktywizacji na tych obszarach.

W moim głębokim przekonaniu zarówno system ubezpieczenia rolników, jak też system zaopatrzenia służb mundurowych, powinny być objęte podobnymi przedsięwzięciami reformatorskimi, z jakimi mieliśmy do czynienia wcześniej w stosunku do powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego. Nadanie takim działaniom charakteru kompleksowej reformy systemowej i odpowiedniej dynamiki w perspektywie zwiększy stabilność finansów publicznych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w powyższej sprawie.

Łukasz Rogaj
Prez. Rzeczn. Praw Obywatelskich